

A vizsgáló laboratóriumok egységes felszerelési normái kidolgozás alatt vannak. Egyelőre ezek a normák nem biztosítják ugyan a legfejlettebb műszaki színvonal elérését, a kötelező vizsgálatok elvégzéséhez szükséges műszerekkel azonban a laboratóriumokat fel fogják szerelni.

Az egységes vizsgálati módszerek bevezetése egymagában még nem fogja biztosítani a termékek minőségének egységes kiértékelését, ezért feltétlenül szükséges, hogy a minőség-vizsgáló intézetekben dolgozó analitikusok biztosítsák az üzemi laboratóriumokban dolgozók szakmai továbbképzését. A szakmai továbbképzést a működési területükön, a minőség-vizsgáló intézetek vezetőinek a MITE keretén belül kellene megszervezniök, annál is inkább, mert ezzel az intézetek saját munkájukat könnyítik meg. Fokozni kellene a hazai analitikai kutatás intenzitását azzal, hogy az illetékes kutató intézetek koordinálása mellett a minőség-vizsgáló intézeteket még jobban igénybe kellene venni, azok szakmai felkészültségét és gyakorlatát ezen a téren is lehetne hasznosítani.

Végül szükségesnek tartom megjegyezni, hogy az egységes módszerek bevezetése egy olyan kezdeményezés, amelyet feltétlenül tovább kell fejleszteni, különös tekintettel a folyamatos gyártásközi ellenőrzés megvalósítására, egységes mintavételi módszerek bevezetésére és az érzékszervi vizsgálatok műszeres vizsgálatokkal történő továbbfejlesztésére, illetve az érzékszervi statisztikai, matematikai módszerekkel történő kiértékelésére.

Háztartásvegyipari és kozmetikai cikkek ellenőrzése és vizsgálata során szerzett tapasztalatok**

B Á T Y A I J E N Ő

Szeged Városi Minőségvizsgáló Intézet

Az egyre nagyobb választékban forgalomba kerülő háztartásvegyipari és kozmetikai készítmények szűrőpróba-szerű ellenőrzése során, számos esetben észleltük, hogy egyes áruk nem feleltek meg a jelzett minőségeknek.

A fellépő minőségrontó jelenségek rendszerint technológiai, tárolási, vagy éppen hamisítási okokra vezethetők vissza.

Gyakran megfigyelhető a töltött szappanok kivirágzása, de volt arra is példa, hogy ez a minőségrontó folyamat a pilírozott színszappant sem kerülte el. 1961. évben találkoztunk ilyen kirívó esettel, amikor raktározás közben több mint 1000 pilírozott színszappan „kivirágzott”. A pilírozott színszappan hozzávetőleges víztartalma 12 – 15% között ingadozik. A helytelen raktározás miatt a kérdéses szappan nedvességtartalma 8%-ra csökkent. A vízvándorlás belülről, a szappan felülete felé ment végbe, a szappan lúg- és sótartalma kijutott a felü-

** A MITE és a Szeged Városi Minőségvizsgáló Intézet közös rendezésében 1962. jún. 20 – 21-én Szegeden tartott előadás. (Szerk.)

letre, s ott izzadással együttjáról „kiverődés”, „kivirágzás” játszódhatott le. Ezen folyamat megakadályozható, ha

1. a szappan lúg- és sótartalma alacsony,

2. egyenletes hőmérsékletű és nedvességtartalmú helyen történik a tárolása,

3. módot lehetne találni arra, hogy még közvetlen az előállítás után, a felületet gyorsan kiszárítanák, kérget képezniék rajta, mely megakadályozná a vízvándorlást, s ezzel a „kivirágzás” lehetőségét. Az említett szappan beszáradási foka szembevetődően magas volt, 70 – 77% közé esett.

A mai háztartásban a szappan mellett egyre nagyobb alkalmazást nyerne az áztató és öblítőszer (Henkó, Imi), a szappan alapú mosóporok (Asszonydicséret, Persil), a szintetikus alapú mosóporok (Rapid, Duna, Tisztaság), valamint a HYPÓ néven forgalomba levő fehérítőszer.

Általános jelenség, hogy a gyárak nem biztosítják a szóródásmentes kiszere-
lést. A szóródás és beszáradás együttes hatásának tudható be, hogy 250 g név-
leges súlyú egységek tényleges súlya csak 150 – 180 g, sőt akad köztük teljesen
üres is. A népgazdaság és a fogyasztók érdekei is megkívánják, hogy az előállító
gyárak nagyobb gondot fordítsanak termékeik kiszereelésére. Ellenőrzése-
ink eredményességét megnehezítik olyan esetek, amikor egyes gyárak átpro-
filizorás következtében az előbbi gyár nevét használják még, azzal in-
dokolva, hogy az új kliés még nem kapták meg. Pl. ez év elején a szappanalapú
mosóporok gyártása az Albertfalvai Vegyigárhoz került át, de a kiszereelési egy-
ségekben még a Rákospalotai Növényolajipari Vállalat neve szerepel.

A szintetikus mosóporoknál további hiányosság, de a szappanalapúaknál
is tapasztalható az ingadozó összetétel. Több esetben úgy találtuk, hogy a vízben
oldható polifoszfátok, másutt az összes zsírsavtartalom, vagy a sódatartalom
kevesebb az előírásnál. Általános jelenség a jelölési hiányosság is, mivel a nem
szabványosított áruknál, a minőségre és összetételre utaló Min. Eng. számot nem
tüntetik fel. Eredményes lenne, ha a dobozokon feltüntetnék, melyik készült
mersolattal (pl. „M” jel), vagy melyik alkilbenzolszulfonáttal, (pl. ABS), melyik-
nél milyen hozzátét anyagot alkalmaznak, esetleg mely fajtánál használnak
szennyvívívíveket növelő kolloidokat, pl. karboximetilcellulózst stb. Természe-
tesen az itt felmerülő kérdések csak az idevonatkozó szabványok mielőbbi elké-
szítésével lennének megoldhatók.

A kereskedelmi forgalomban legjelentősebb fehérítőszer a HYPÓ. A Hypó
hatóanyaga azonban, pár hónap alatt hatástalanná válhat, mert aktív klórtar-
talma egyre csökken. A helyi kiszerelésű palackok jelölése hiányos, mivel azokon
nincs feltüntetve a szavatossági idő. Így a kereskedő nem tudja, hogy meddig
tarthatja forgalomban. Ezért fordulhat elő, hogy 35 – 40 g/l (előírt 90 g/l) aktív
klórtartalmú Hypó is van forgalomban. Másik hiba a parafadugóval való zárás,
mivel az aktív klór elroncsolja a dugó anyagát, ezért a veszteség még nagyobb
lehet. Jobb a bakelit zárófedél.

A jelenlegi kozmetikai cikkek ma már nemcsak a felületes kendőzés céljait
szolgálják, hanem egészségügyi követelmények figyelembevételével igen nagy
jelentőségűek a testápolásban. Ezért is fontos e cikkek minőségének szigorú szab-
ványokkal való megóvása.

A fogpépes tubusok végén a gyártás ideje sokszor csak rosszul, vagy egyáltalán
nem olvasható, s így fordulhat elő, hogy a kiskereskedelmi hálózatban nem
történhet gondos árukezelés, elöregedett, beszáradt tubusokat tartanak forgalomban.
A Perodont és Odol szájbőltítőszer jelölése szintén hiányos, s etilalkohol-
tartalmuk csak 60 – 62%, az előírt 68% alsó határral szemben.

Előfordul bizonyos krémeknél, hogy a nem megfelelő gyártás következtében
a krém alapanyagai elkülönülhetnek egymástól. Ilyen esetben a krémben vízki-
csapódás keletkezik. Az ilyen krémet bőrre felkenve apró vízcseppek jelentkeznek
a bőr felületén.

Szinte állandó és visszatérő minőségi hiba, hogy a babahintőporok bórsav — vagy szalicilsavtartalma kevesebb az előírtnál, ami leginkább technológiai hiányosságra vezethető vissza. Célszerű lenne a hintőporok csomagolásán feltüntetni, hogy azok bórsav, vagy szalicilsav, vagy esetleg más antiszeptikus hatású alapanyagokkal készültek. (Bórsavval készült lenne pl. „B” jelű, a szalicilsavval készült lenne „S” jelű). További hiba az egységek hiányos töltése, vagy a helytelen ragasztás folytán az egyes egységek szóródása, vagy mindkettő együttesen jelentkezése.

Az arc- és bőrápolókrémek tégelyein vagy tubusain feltűnő helyen kellene megjelölni azok szavatossági ideje mellett gyártási dátumukat is, hogy a kiskereskedelem a 6 hónapos szavatossági időt gonddal betarthatassa.

A púderek minősége és jelölése rendszerint megfelelő, de hiányosságok tapasztalhatók a testápoló és izzadás elleni hintőporoknál. A testápolási hintőporokra is vonatkozik az MSz 20531 szabvány — a BIP véleménye ellenére is —, melyek bórsavtartalma csak 0,2%.

Elég gyakori jelenség, főleg a márkázott „Opera” rúzs készítményeknél, hogy azok felkenhetősége kifogásolható, morzsálódnak, vagy alakállandóságukat nem tartják meg. Az Illatszert és Kozmetikai Váll. 5. sz. telepe ígéretet tett arra, hogy a rúzsok minőségének megjavítása érdekében végzett kísérleteiket eredményesen fogják felhasználni receptúrájuk megváltoztatásánál.

Erdeményes lenne a kölnivizek megjelölésénél feltüntetni minőségüket is, mivel az MSZ 3739T illatanyag-, etilalkohol- és víztartalomtól függően három minőségű osztályba sorolja azokat. Etilalkoholtartalmuk nem minden esetben elégti ki az előbbi tervezet követelményeit.

A „Venus” Kozmetikai Gyar készítménye a „Creola” elnevezésű napnélküli barnító, melyen még a gyártó sincs feltüntetve. (Csak az esetleg mellékeit használati utasításról derül ki, hogy az a „Venus” kozmetikai gyar készítménye.

Minden esetben hiányos a forgalomban levő körömlakkok jelölése.

A Magyar Szabványügyi Hivatal felmentést adott a „Barbon” borotvakrémre, ugyanis összes zsírsavtartalmát 39%-ban engedélyezte. Hasonló felmentést nyert a „Figaró” elnevezésű borotvakrém is. De ez nem azt jelenti, hogy a „Barbon” összes zsírsavtartalma csak 34% legyen. Az „Elida” borotvakrém összes zsírsavtartalma nem éri el a minimum 40%-ot, jöllehet nincs rá felmentés. Az „Elida”, a „Kaloderma”, valamint a nem habzó Caola borotvakrémek tubusain a gyártási idő egyáltalán nem, vagy csak rosszul olvasható.

Általános jelenség továbbá a fürdőszók hiányos jelölése, bár összetételüknél fogva is gondos kezelést kívánának meg. A 6 hónapos szavatossági idő betartása fontos, mivel tárolás során erős nedvességszívó tulajdonsága folytán felhasználási értékéből veszíthet.

A fentiekből kiderül, hogy a háztartásvegyipari és kozmetikai cikkek gyártásánál, kiszerezésénél, megjelölésénél és forgalombahozatalánál számos hiba fordul elő, melyeknek kiküszöbölésére hathatós intézkedésekre van szükség.